

both satisfying and viable. Tend to be highly in debt, involved in some form of substance abuse, and show a willingness to talk about Armageddon after three drinks [НАСЛІДКИ].

CLIQUE MAINTENANCE: The need of one generation [ОБ'ЄКТ] to see the generation following [об'єкт] it as deficient so as to bolster its own collective ego [МОТИВ]: 'Kids [ОБ'ЄКТ] today do nothing. They're so apathetic. We [ОБ'ЄКТ] used to go out and protest. All they do is shop and complain[НАСЛІДКИ].'

MID-TWENTIES BREAKDOWN: A period of mental collapse occurring in one's twenties [НАСЛІДОК], often caused by an inability to function outside of school or structured environments coupled with a realization of one's essential aloneness in the world [ПРИЧИНА]. Often marks induction into the ritual of pharmaceutical usage.

SUCCESSOPHOBIA: The fear that if one is successful [ПРИЧИНА], then one's personal needs will be forgotten and one will no longer have one's childish needs catered to [НАСЛІДКИ].

Мовна і змістова форма текстового подання інформації визначає тип програмування як способу інформаційного впливу на суспільну свідомість за допомогою текстів. Пряме (явне) програмування окремої людини як представника певного покоління здійснюється шляхом пояснення тих чи інших кроків, забезпечення настанов щодо їх проведення для регулювання норм співіснування поколінь. Підсвідоме (приховане) програмування, при якому подана через тексти інформація супроводжується навіюванням певного ставлення членів покоління до того чи іншого явища, спирається на описовий, регулятивний, роз'яснювальний чи настановчий способи впливу на покоління та його членів. Мовне наповнення вузлів фрейму визначаються стильовою та жанровою належністю тексту, характером тематичного фокусу текстової ситуації, представленістю у її семантиці національно-етнічного компоненту і регулюються дією когнітивного механізму висвітлення, тобто винесенням на перший план або акцентуацією певних компонентів текстової ситуації – її учасників (поколінь), самого конфлікту, часу чи місця його утворення, способу чи інструменту його вчинення, мотивації чи наслідків дії.

Література

1. Смулаковская Р.Л. Лексико-семантические отношения в тексте. – Л.: Изд. ЛПИ им. Герцена, 1987. – 43с.
2. Кон И.С. Студенческие волнения и теория “конфликта поколений” // США. Экономика. Политика. Идеология. – 1971. – №3. – С. 27-39.
3. Meed M. Culture and Commitment. A study of the Generation Gap. – N.-Y., 1970. – 722 p.
4. Minsky M. A framework for representing knowledge // Frame conceptions and text understanding / Ed. by Metzger D. – B.; N.Y., 1980. – P. 1-25.
5. <http://a-future.ru/frejmy-dlya-predstavleniya-znaniy-m-minskijj>.

Лозовська Д.А.

*Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
Науковий керівник – к. філол. н. Луньова Т.В.*

Особливості вживання вигаданого сленгу в романі Ентоні Берджеса “Механічний апельсин”

Мова літературного твору – це мовна система, що функціонує в художній літературі як засіб створення художніх образів [5]. Вона може являти собою реалізацію загальнонаціональної мови або включати запозичені одиниці з інших мов з метою втілення авторського задуму. Запозичення – універсальне мовне явище, яке полягає у прийнятті однією мовою матеріалу іншої внаслідок екстралінгвістичних контактів між ними, які відрізняються за рівнем і формами [див.: 4].

Художня мова в романі Ентоні Берджеса “Механічний апельсин” поєднує в собі елементи загальноновживаної англійської мови та оказіональні запозичення з метою створення особливого сленгу підлітків, який у творі називається Nadsat language: “nadsats were what we used to call the teens”(1).

Сленг – це такий прошарок лексики і фразеології, що виявляється у сфері живої розмовної мови у якості розмовних неологізмів і легко переходить у прошарок загальноновживаної літературної розмовної лексики [2, с. 91]. Сленг є характерною особливістю розмовної мови, яка виникає у специфічній або професійній сфері, що спричинено міркуваннями зручності або бажанням відмежуватися від інших соціальних чи професійних груп. Сленг уживається людьми поряд із їхньою рідною мовою, при цьому в цілому використовуються граматика і фонетика національної мови. Специфічна сленгова лексика відбиває спосіб мислення, менталітет і культуру мовців. Загалом, існування такої групи лексики – це свідчення постійного розвитку мови і прагнення задовольнити потреби суспільства в усіх сферах життя [7].

У романі “Механічний апельсин” сленг функціонує як сленг молодіжної субкультури. У соціології під субкультурою розуміють систему цінностей, настанов, способів поведінки і життєвих стилів, котрі притаманні такій соціальній спільноті (у даному випадку – молоді), яка просторово і соціально більшою чи меншою мірою відокремлена від решти суспільства [3]. Субкультурні атрибути, ритуали, цінності як стійкі зразки поведінки, як правило, відрізняються від цінностей у панівній культурі, хоча і пов’язані з ними [3]. Однією з особливостей молодіжної субкультури є наявність особливої мови – сленгу. Можна погодитися з думкою, що сленг “відбиває настрій молодшого покоління, служить засобом дотепів і гумору, подає явище описово, допомагає заволодіти чужою увагою, уникнути кліше, підкреслити додаткову рису явища, полегшити спілкування” [див.: 6, с. 261].

Особливістю запозичень у романі є те, що в мовах, із яких лексичні одиниці були запозичені, ці слова були нейтральними й не мали ніякого стилістичного забарвлення. У романі ж поєднання запозичень і англійської мови створює особливий сленг молодіжної субкультури.

У “Механічному апельсині” суспільство представлено як поділене на дві частини: дорослі та підлітки. Дорослі люди у романі спілкуються загальнозживаною англійською мовою, тоді як підлітки користуються сленгом, який є результатом поєднання англійської мови, запозичень з російської, німецької, французької, малазійської, арабської мов, римуючого сленгу та власне придуманих автором слів. Більшу частину слів, а саме 96%, за нашими підрахунками, було запозичено з російської мови. Римуючий сленг – це форма сленгу, у якій слово замінюється римою до нього, зазвичай другим словом з двослівної фрази [8]. Наприклад, *upper story – luscious glory, lolly – pretty Polly*. Склад молодіжного сленгу читачеві розкриває лікар, який характеризує його як: “*Odd bits of old rhyming slang,*” he says. “*A bit of gypsy talk, too. But most of the roots are Slav. Propaganda. Subliminal penetration*” (1).

Оповідь у романі ведеться від першої особи, підлітка Алекса, який розповідає про своє життя на молодіжному сленгу: “*There was me, that is Alex, and three my droogs, that is Pete, Georgie, and Dim*” (1). Друзі Алекса також використовують сленг, але мова Алекса більш винахідлива та різноманітна, містить більшу частину запозичень: “*Come, gloopy bastard as thou art. Think thou not on them. There’ll be life like down here most likely, with some getting knifed and others doing the knifing. And now, with the nochy still molodoy, let us be on our way, O my brothers*” (1).

Запозиченими у романі є лише самостійні частини мови. Серед них 65% іменників, 21% дієслів, 13% прикметників і близько 1% числівників. Службові частини мови не запозичуються, а використовуються вже існуючі в англійській мові одиниці.

Більшість лексичних одиниць після запозичення зберігають своє первісне значення, але деякі набувають нових відтінків значення: *lubbilubbing* (від рос. *любить*) – “займатися коханням”: “*Then he saw one young malchick with his sharp, lubbilubbing under a tree, so we stopped and cheered at them, then we bashed into them both with a couple of half-hearted tolchocks, making them cry, and on we went*” (1), *platties* (від рос. *платье*) – “одяг”: “*With my britva I managed to slit right down the front of one of Billyboy’s droog’s platties, very very neat and not even touching the plott under the cloth*” (1), або набувають нових значень: *rozz* (від рос. *рожжа*) – “поліцейський”: “*It was the goloss of P. R. Deltoid (a real gloopy nazz, that one) what they called my Post-Corrective Adviser, an overworked veck with hundreds on his books*” (1), *shlaga* (від нім. *schlager* – “модна пісня, фільм”) – “клуб”.

У результаті практичного аналізу твору нами була розроблена така класифікація запозичень у романі відповідно до позначуваних цими словами об’єктів: 1) частини тіла: *goober* (lip), *litso* (face), *mozg* (brain), *noga* (leg), *zoobies* (teeth), *shiyah* (neck), *ooko* (eye); 2) кримінальні явища: *bitva* (battle), *crast* (to steal), *creech* (to scream), *drencrom* (drug), *oobivat* (to kill), *drat* (to fight), *prestoopnick* (criminal); 3) побутові предмети: *gazetta* (newspaper), *okno* (window), *podooshka* (pillow); 4) продукти харчування: *kleb* (bread), *kartoffel* (potato), *maslo* (butter), *moloko* (milk); 4) люди: вікові групи людей: *babooshka* (old woman), *malchik* (boy), *devotchka* (girl), *ded* (old man); сімейні відносини: *bratty* (brother), *em* (mum), *pee* (father); статеві приналежності: *moodge* (man), *cheena* (woman); професії: *godman* (priest), *millicent* (policeman); 5) якості людського характеру: *baddivad* (bad), *gloopy* (stupid), *oomny* (clever), *sammy* (generous), *sarky* (sarcastic), *nadmenny* (arrogant); 6) предмети одягу: *platties* (clothes), *sabog* (shoe), *shlapa* (hat), *shlem* (helmet); 7) дії: *nachinat* (to begin), *gooly* (to walk), *govoreet* (to speak or talk), *interessovat* (to interest) та інших явищ та понять, які охоплюють всі сфери людського суспільства.

Сленг ніби робить людей, які належать до даної субкультури, ближчими та віддаляє від них інших людей.

Мову, якою спілкується Алекс з дорослими, можна поділити на два рівні: сленг, засобами якого він розмовляє з батьками: “*But*”, *I said*, “*has anyone been doing with my gulliver?*” (1) та з жертвами власного насильства: “*You naughty old veck*” (1) та загальноживана англійська мова, якою він спілкується з міліціонерами та лікарями: “*Sir, I have done my best, have I not? I always used my very polite gentleman’s goloss govoreeting with those at the top. I’ve tried, sir, haven’t I?*” (1). Контрастність загальноприйнятої лексики та сленгу використовується автором роману для протиставлення двох ворогуючих світів: дорослих та підлітків. Світ підлітків характеризується автором як “*ultraviolence*”. Цей термін був введений у твір Ентоні Берджесом для позначення жорстокого та невинного насильства. Жорстокість та бездуховність молоді передається письменником за допомогою мовних засобів – особливого сленгу підлітків, який відокремлює його від світу дорослих людей та протиставляє їм.

Отже, мова даного твору складається з англійської лексики, яку вживають дорослі, та молодіжного сленгу, створеного у романі за допомогою запозичень з інших мов, римуючого сленгу та придуманих слів.

Література

1. Василенко Д.В. Запозичення у складі англомовного військового лексикону. – Режим доступу: ua/1888/1/12/pdf.
2. Гальперин А.И. Очерки по стилистике. – М., 1958. – 459 с.
3. Мартос С.А. Сленг як складова молодіжної субкультури. – Режим доступу: www.kspu.edu/downloads/chairukr/M3.doc.
4. Стахурська Г.Ю. Активні процеси у перській комп’ютерній субмові – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/ard/2007/07sgypks.zip.
5. Художньо-літературний твір. – Режим доступу: www.ukrlit.vn.ua/article/111.html.
6. Щерба Д.В. Засоби запозичення та асиміляція англомовних комп’ютерних термінів // Вісн. Житомир. Держ. Ун-ту ім. І.Франка. – 2004. – № 17. – С. 260-262. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/articles/2004/04schdvt.zip.
7. Щур І.І. Українськомовний комп’ютерний сленг: формування і функціонування. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/ard/2006/06ciisff.zip.
8. Rhyming slang // en.wikipedia.org/wiki/Rhyming_slang.

Джерело фактичного матеріалу

1. Anthony Burgess. A Clockwork Orange. – Режим доступу: lib.ru/inproz/berdzhes/mechanicheskij_apelsin_engl.txt.

Мазурок Т.М.

*Національний університет “Острозька академія”
Науковий керівник – к. філол. н., доц. Худолій А.О.*

Мовні засоби впливу на свідомість слухача у промовах Маргарет Тетчер

Застосування мовних механізмів впливу на свідомість набуває все більшого поширення у політиці, а тому виникає потреба в постійному їх дослідженні та аналізі.

Суттєвим методом впливу на свідомість людей через політичні промови є використання метафор. Метафори дозволяють не тільки проникнути у свідомість читача, а й перебудувати її. Емотивно-забарвлена метафора вже на рівні задуму спрямована на те, щоб за рахунок образного забарвлення, створеного стереотипом, викликати емотивне відношення, що має форму модальності. Оцінні концепти, які лежать в основі оцінок у метафорах, проявляються в ціннісній картині світу. Внутрішня форма є прозорою для сприйняття, оскільки вона збуджує звичні для даного мовного колективу асоціативно-образні уявлення [12, с. 74].

У ході аналізу виступів Маргарет Тетчер ми виокремили концептуальні метафори, котрі об’єднали в групи, кожна з яких відповідає за певний архетип та навіює потрібні для політика настрої серед слухачів.

Групи концептуальних метафор, виявлених у промовах М.Тетчер:

№ п/п	Метафоричні вирази	Кількість	Процентне співвідношення
1.	Людина	10	23,3%
2.	Війна	9	20,9%
3.	Будівництво	8	18,6%
4.	Дорога	7	16,3%